

Rzeszów, 1 czerwca 2022 r.

Dr hab. Marcin JURGILEWICZ, prof. PRz
Politechnika Rzeszowska im. I. Łukasiewicza

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pana mgra inż. Jarosława Kurka

pt.: *Sprawność fizyczna podchorążych Wojskowej Akademii Technicznej jako element bezpieczeństwa zdrowotnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*
przygotowanej

pod kierunkiem naukowym

Pana dra hab. Marcina Górnikiewicza, prof. WAT oraz

Pani dr hab. inż. Anny Boruckiej

W wykonaniu uchwały Rady Dyscypliny Naukowej „Nauki o bezpieczeństwie” Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego nr 43/RDN NoB/2022 z dnia 25 maja 2022 r. w sprawie wyznaczenia recenzentów w postępowaniu doktorskim Pana mgra inż. Jarosława Kurka przedstawiam recenzję rozprawy doktorskiej pt.: *Sprawność fizyczna podchorążych Wojskowej Akademii Technicznej jako element bezpieczeństwa zdrowotnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*, której promotorami są Pan dr hab. Marcina Górnikiewicza, prof. WAT oraz Pani dr hab. inż. Anna Borucka z oceną pozytywną oraz wnioskiem o przeprowadzenie dalszych czynności przewodu doktorskiego zmierzających do nadania Panu mgr. inż. Jarosławowi Kurkowi stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

1. Znaczenie podjętego tematu rozprawy doktorskiej

Podjęty przez Doktoranta temat rozprawy doktorskiej stanowi nie tylko ciekawe wyzwanie naukowe, ale jest też doniosłym problemem praktycznym. Bezpieczeństwo zdrowotne jest bowiem nie tylko złożonym samym w sobie problemem społecznym, czy prawnym, ale także szczególnym wyzwaniem dla potencjału osobowego Sił Zbrojnych RP. Doświadczenia pandemiczne, jakich byliśmy świadkami w ostatnim czasie uzmysławiają, że problem kondycji zdrowotnej jest nie tylko prywatną sprawą jednostki, ale dotyczy całego społeczeństwa, w szczególności także funkcjonariuszy formacji mundurowych. Nawiasem mówić testy sprawnościowe stanowiące jeden z etapów kwalifikacyjnych do pracy w służbach i formacjach mundurowych warunkowane są zdrowiem fizycznym kandydatów. Sprawność fizyczna zatem, jak też promocja zdrowego stylu życia zwłaszcza wśród żołnierzy stały się jednym z komponentów działalności dla Sztabu Generalnego Wojska Polskiego na 2020 rok. Podjęty zaś przez Doktoranta problem w dysertacji naukowej jest interesującym wyzwaniem naukowym, którego zamysłem stało się opracowanie rekomendacji w zakresie kształcenia podchorążych na uczelniach wojskowych (s. 8).

Dysertacja naukowa stanowi opracowanie oryginalne, wychodzące naprzeciw współczesnym problemom w badanym zakresie pozwalając uzupełnić obszar dotyczący bezpieczeństwa zdrowotnego o zadedykowane przez Pana mgra inż. Jarosława Kurka rozwiązania. Sformułowane bowiem zalecenia postulujące głównie utrzymanie aktualnych programów i norm w zakresie kształcenia z wychowania fizycznego na uczelniach wojskowych oraz w Wojsku Polskim, zachowując rygory zaliczeniowe z wychowania fizycznego, zarówno w instytucjach kształcących kandydatów na oficerów, jak i w jednostkach wojskowych pozwalają utrzymać pożądany poziom potencjału zdrowotnego w Siłach Zbrojnych RP (s. 238), co potwierdza lektura rozprawy doktorskiej.

2. Ogólna charakterystyka rozprawy doktorskiej

Recenzowana rozprawa doktorska jest przykładem poprawnego konstrukcyjnie opracowania naukowego liczącego 263 strony. Dysertacja naukowa składa się z kilku części: streszczenia w języku polskim i angielskim (s. 3-4), wstępu (s. 8-10), pięciu merytorycznych rozdziałów (s. 11-234), zakończenia (s. 235-238), bibliografii (s. 239-248), która obejmuje wykorzystane do opracowania dysertacji: publikacje naukowe, akty normatywne, źródła internetowe oraz inne dokumenty, jak też załączniki (s. 247-248) oraz spis tabel (s. 249-259) i spis rysunków (s. 260-263).

3. Ocena metodologiczna i merytoryczna rozprawy doktorskiej

Przedmiot badań w dysertacji naukowej został sprowadzony do ukazania stabilności poziomu sprawności fizycznej podchorążych Wojskowej Akademii Technicznej (WAT) stanowiącego element bezpieczeństwa zdrowotnego Sił Zbrojnych RP jako czynnika decydującego o ich gotowości do wykonywania zadań w codziennej służbie. Z kolei podmiotem badań stali się podchorążowie WAT przyjęci na studia wojskowe w latach 2006-2015. Główne zaś cele badawcze objęły: cel poznawczy - ocenę poziomu sprawności fizycznej podchorążych WAT w aspekcie bezpieczeństwa zdrowotnego Sił Zbrojnych RP oraz cel użyteczny - sprowadzony do opracowania rekomendacji w zakresie kształcenia podchorążych na uczelniach wojskowych (s. 24-25).

Doktorant określił także główne pytanie badawcze, o to w jaki sposób poziom sprawności fizycznej podchorążych WAT zmienia się w czasie i w jakim stopniu wpływa na bezpieczeństwo zdrowotne Sił Zbrojnych RP, jak również określił hipotezę roboczą sprowadzającą się do założenia, że istotną determinantą systemu bezpieczeństwa zdrowotnego Sił Zbrojnych RP jest stabilność poziomu sprawności fizycznej podchorążych WAT.

Z kolei szczegółowe hipotezy robocze zostały sprowadzone do kilku twierdzeń. Po pierwsze, że w opinii społecznej poziom sprawności fizycznej podchorążych WAT ulega zmianie w czasie, po drugie, że rzeczywisty poziom sprawności fizycznej podchorążych WAT w latach 2006 –2020 nie ulegał zmianie oraz po trzecie, że poziom sprawności fizycznej jest istotnym czynnikiem kształtującym bezpieczeństwo zdrowotne (s. 25-26).

Tak zakreślona problematyka badań, jak zostało to ujęte w przedmiocie, celach i hipotezach badawczych stała się słusznym wyborem badawczym, który znalazł merytoryczne uzasadnienie oraz potwierdzenie we wnioskach sformułowanych przez Doktoranta.

Z kolei pośród metod i technik badawczych wykorzystanych w dysertacji naukowej w trakcie badań znalazły się zarówno metody empiryczne, jak też teoretyczne. Doktorant dokonał zatem przeglądu literatury, *desk research*, zastosował metodę obserwacji uczestniczącej i posłużył się sondażem diagnostycznym, co umożliwiło zgromadzenie materiału empirycznego, który w następstwie poddano przetworzeniu wykorzystując metody teoretyczne tj.: analizę, syntezę, porównanie, wnioskowanie, jak też modelowanie (s. 27).

W ramach przeprowadzonych przez Doktoranta badań analizie zostały poddane wyniki wybranych sprawdzianów semestralnych z wychowania fizycznego studentów wojskowych WAT naborów z lat 2006-2015, zaś badana grupa objęła 2225 żołnierzy (w tym 228 kobiet) z sześciu wydziałów WAT, które objęły wyniki ośmiu prób sprawnościowych (w tym czterech wchodzących w skład Międzynarodowego Testu Sprawności Fizycznej).

Z kolei badanie eksperckie objęło 34 nauczycieli akademickich WAT prowadzących zajęcia z wychowania fizycznego ze studentami wojskowymi w tym: 16 starszych wykładowców (mężczyźni, 3 nauczycieli wojskowych i 13 nauczycieli cywilnych); 11 wykładowców (8 mężczyzn i 3 kobiety, nauczyciele cywilni); 7 instruktorów (mężczyźni, 2 nauczycieli wojskowych i 5 nauczycieli cywilnych) (s. 38-48).

Natomiast wyniki przeprowadzonych przez Doktoranta badań pozwoliły sformułować wnioski, z których wynika przede wszystkim, że podchorążowie WAT odbierani są jako studenci coraz mniej zaangażowani w proces kształcenia fizycznego i coraz mniej zmotywowani do osiągania wysokich wyników z testów sprawnościowych, co świadczy o spadku poziomu sprawności fizycznej podchorążych z każdym nowym naborem na studia wojskowe, jak również i to, że obowiązujący proces kształcenia w zakresie wychowania fizycznego jest prawidłowy i porównywalny w ostatnich latach, tym samym Doktorant zarekomendował utrzymanie aktualnego systemu kształcenia, programów z zakresu wychowania fizycznego i sportu na szczeblu szkolenia podstawowego oraz w czasie studiów wojskowych (s. 230-231).

Warstwa metodologiczna rozprawy doktorskiej została opracowana w sposób poprawny, a poszczególne wątki badawcze są klarowne i ułożone w logiczną całość, co umożliwiło ukazanie istoty badanego zjawiska oraz zadedykowanie właściwych rekomendacji. Tym samym należy stwierdzić, że z metodologicznego punktu widzenia recenzowana dysertacja naukowa została sporządzona na poziomie w pełni zadowalającym.

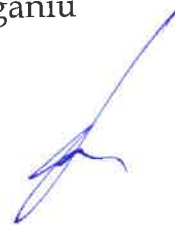
Natomiast warstwę merytoryczną dysertacji naukowej ujęto w poszczególnych jej częściach, na które składają się rozdziały i zakończenie.

I tak, rozdział pierwszy (s. 11-49) dotyczy metodologicznych podstaw dysertacji naukowej, w którym ukazano sytuację problemową uzasadniającą podjęcie badań, sformułowano przedmiot, cele, hipotezy badawcze oraz założenia i ograniczenia badawcze, jak również metod i narzędzia badawcze, które Doktorant wykorzystał w swojej rozprawie.

Rozdział drugi (s. 50-74) dotyczył problematyki genezy i ewolucji roli bezpieczeństwa zdrowotnego w naukach o bezpieczeństwie. Ukazano w nim, w jaki sposób kształtowało się bezpieczeństwo zdrowotne, jak termin ten jest definiowany oraz jaki jest wpływ bezpieczeństwa zdrowotnego na bezpieczeństwo narodowe w XXI wieku.

Doktorant w tej części rozważań słusznie wskazał, że na gruncie różnych aktów normatywnych problem zdrowia jednostki i jego ochrony jest dostrzegalny, a co istotne instytucje państwowe są zobowiązane do działań w zakresie zapewnienia wszystkim obywatelom równego dostępu do systemu opieki zdrowotnej, co w sposób modelowy pozwala zapewniać bezpieczeństwo zdrowotne jednostek (s. 56). Interesujące stały się także rozważania dotyczące oceny zdrowia Polaków, które zostało ocenione na podstawie badań przeprowadzonych metodą wywiadów przez CBOS w 2016 r., które to wyniki Doktorant przywołał (s. 67 i n). Wynika z nich między innymi, co nie traci na aktualności, że brak ruchu powoduje wzrost ryzyka zachorowań oraz ogólne pogorszenie zdrowia psychicznego. Oprócz aspektów biologicznych, aktywność fizyczna powoduje u osób ją uprawiających zmianę stylu życia, tj. ich diety i redukcję stosowania niezdrowych używek (s. 70). Dane te wspomogły Doktoranta w sformułowaniu wniosków w badanym zakresie, z których wynika, że bezpieczeństwo zdrowotne wywodzi się z koncepcji *human security*, stanowi zagadnienie interdyscyplinarne, jak też i to, że jest podstawową kategorią bezpieczeństwa w ujęciu przedmiotowym (s. 74).

Rozdział trzeci (s. 75-84) rozprawy doktorskiej został poświęcony problematyce poziomu sprawności fizycznej podchorążych WAT w opinii społecznej jako element bezpieczeństwa zdrowotnego. W tej części rozważań Doktorant w ramach przeprowadzonych badań wyróżnił strukturę demograficzną badanych, ich doświadczenie zawodowe, jak też zamieścił wyniki badań ankietowych oraz zaprezentował wnioski, z których wynika między innymi, że poziom sprawności fizycznej przyjętych podchorążych WAT w ostatnich dziesięciu latach jest coraz niższy, czy też i to, że zmiany w sprawności fizycznej podchorążych WAT są niezależne od płci i zachodzą na podobnym poziomie zarówno u kobiet, jak i mężczyzn, jak i to, że podchorążym WAT w ostatnich latach coraz mniej zależy na osiągnięciu wysokich wyników z testów sprawnościowych (s. 84).

Rozdział czwarty (s. 85-215) dotyczył problematyki poziomu sprawności fizycznej podchorążych WAT jako element bezpieczeństwa zdrowotnego, w którym analizie poddano poziom sprawności fizycznej ze względu na płeć, przeprowadzono analizę stabilności sprawności fizycznej w grupach kobiet i mężczyzn, jak też zadedykowano wnioski z tej części badań. Pośród wniosków Doktorant zarekomendował utrzymanie lub podnoszenie poziomu sprawności fizycznej wśród kandydatów na żołnierzy zawodowych, zalecając utrzymanie aktualnych programów i norm w zakresie kształcenia z wychowania fizycznego na uczelniach wojskowych (s. 215).

Natomiast rozdział piąty (s. 216-234) poświęcony został problematyce sprawności fizycznej podchorążych WAT jako elementu bezpieczeństwa zdrowotnego Sił Zbrojnych RP. W tej części rozważań wskazano na miejsce i rolę podchorążych WAT w Siłach Zbrojnych RP, sprawność fizyczną jako wynik aktywności fizycznej w Siłach Zbrojnych RP, aktywność fizyczną żołnierzy Sił Zbrojnych RP, jak również wyniki badań w odniesieniu do procesu kształcenia podchorążych WAT oraz wizerunku żołnierza Wojska Polskiego w społeczeństwie. Pośród wniosków z tej części rozważań znalazło się między innymi stanowisko, że podchorążowie WAT stanowią jeden z elementów Sił Zbrojnych RP oraz są najliczniejszą grupą spośród wszystkich instytucji MON prowadzących kształcenie kandydatów na żołnierzy zawodowych, jak również wskazano zalecenie, aby utrzymać aktualne programy kształcenia z zakresu wychowania fizycznego na uczelniach wojskowych (s. 233-234).

Zakończenie (s. 235-238) rozprawy doktorskiej obejmuje ogólne wnioski Doktoranta, w których odniósł się do zakreślonych problemów, celów oraz hipotez badawczych.

Recenzowana dysertacja naukowa przy jej pozytywnej ocenie w całości zarówno z metodologicznego, jak również merytorycznego punktu widzenia skłania recenzenta do sformułowania pewnej uwagi.

I tak, w rozdziale drugim dotyczącym problematyki bezpieczeństwa zdrowotnego, w którym Doktorant dostrzegł obowiązek zapewnienia jednostkom przez władze publiczne równego dostępu do systemu opieki zdrowotnej, co wprost wynika z ustawy zasadniczej, o czym słusznie wspomniał Doktorant (s. 55-56) należało poddać analizie rozwiązania obowiązujące w tym zakresie. Poglądy Doktoranta w tej materii stanowiłyby cenne uzupełnienie prowadzonych rozważań w tej części dysertacji naukowej, toteż liczę na zajęcie stanowiska przez Pana mgra inż. Jarosława Kurka podczas obrony publicznej, jak ocenia system opieki zdrowotnej w Polsce.

Pomimo wskazanej wyżej uwagi, nie formułuje innych zastrzeżeń do przeprowadzonego toku wywodów w rozprawie doktorskiej.

4. Ocena redakcyjna rozprawy doktorskiej

Recenzowana dysertacja naukowa Pana mgra inż. Jarosława Kurka jest przykładem opracowania naukowego, które jest poprawne nie tylko w ujęciu terminologicznym, ale też w aspekcie redakcyjnym. I choć zdarzyły się w rozprawie doktorskiej drobne usterki warsztatowe tj. brakujące odstępy pomiędzy znakami, itp., tym niemniej są to przypadkowe niedomagania wynikające z obszerności tekstu, które nie wpływają umniejszająco na wartość merytoryczną rozprawy doktorskiej.

5. Wniosek końcowy

Recenzowana rozprawa doktorska autorstwa Pana mgra inż. Jarosława Kurka pt. *Sprawność fizyczna podchorążych Wojskowej Akademii Technicznej jako element bezpieczeństwa zdrowotnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej* przygotowana pod kierunkiem naukowym Pana dra hab. Marcina Górniewicza, prof. WAT oraz Pani dr hab. inż. Anny Boruckiej jest przykładem opracowania naukowego posiadającego wysoką wartość metodologiczną, jak też merytoryczną, co uzasadnia jej pozytywną ocenę.

Jest to opracowanie oryginalne obejmujące bogaty materiał badawczy stanowiący cenne uzupełnienie dorobku naukowego w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie traktujący bezpieczeństwo zdrowotne jako jeden z istotnych komponentów bezpieczeństwa narodowego. Z kolei zaprezentowane przez Doktoranta wyniki badań świadczą o tym, że w pełni potrafi samodzielnie rozwiązywać złożone problemy naukowe.

Podsumowując, jednoznacznie stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska stanowi oryginalne i interesujące opracowanie naukowe spełniające wymogi określone w treści ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) dotyczące opracowywania rozpraw doktorskich, tym samym wnoszę o dopuszczenie Pana mgr inż. Jarosława Kurka do publicznej obrony.

